קלא: הזרוע והלחיים פרק עשירי חולין

כגון זרוע **ולא** זרוע. דאי זרוע ממש למה לי למימר כגון לימא ושאר מתנות כהונה הזרוע כו' אלא מדקאמר כגון לאו בזרוע מירי אלא בדבוותיה דהיינו מעשר ראשון ואצטריך ליה למימר כגון זרוע דאי הוה אמר בהדיא מעשר ראשון הוה אמינא דה"א מתנות כהונה להכי תנא כגון הזרוע והכי קאמר ושאר מתנות כהונה שהן דוגמת זרוע כגון מעשר ראשון מוציאין אבל זרוע עצמה לא דמספקא לן כרב:

תא שמע כל דבר שבקדושה כו'. תימה מאי פריך ליה לרב מהכא דילמא משום הכי אין מוציאין משום דמספקא ליה לתנא אי איקרו עם או לא וי"ל דלא משמע ליה שיהיה ספק לתנא וכפי' ר"מ גרס לימא מסייע ליה כל דבר שבקדושה כו': דכי

עין משפט נר מצוה

יט א מיי' פ"ו מהלכות מתנות עניים הל' ד ופ"ז מהל' תרומות הל' ח סמג לאוין רכד:

כ ב מיי' פ"ח מהלכות מעשר הל' ד:

כא ג מיי' פ"ט מהל' כלים הל' כ סמג עשין קמב טוש"ע י"ד סי' סח סעיף ח:

כב ד מיי' פי"ב מהל' מעשה קרבנות הל' [טו] י:

מוסף רש"י

להזהיר לעני על שלו. עני הרגיל לינול פאה ויש לו שדה הזריעו הכתוב להניח בה פאה (גיטין יב.). תרומה לכהן. נתינתה לכהן (יבמות פו.). וכפר את מקדש הקדש. בעזרת הר ושעיר של יום הכפורים כתיב, המכפרת על טומאת מקדש וקדשיו, זה לפני ולפנים. על טומאה שאירעה לפני ולפנים כגון נטמא לפני לפנים ושהה כדי שתטמא,דתמיינת לה על :הייתו (שבועות יג.) אם בכגון אדם בטומאה ואין לה ידיעה בטוף אבל הוה ליה ידיעה בתחילה, ולעיל מקרבי בפ"ק דשבועות (ז:) ששעיר זה מולה עליה לחבין מן היסורין עד שיודע לו ויביא בטעלה ויורד (יומא פא.), זה היכל. על טומאה שאירעה בהיכל (שם) אם נטמא בהיכל (שבועות יג.), מזבח כמשמעו. זה מזבח הזהב, אם הקטיר קטורת בטומאה ובשהייה (שם) לו: על טומאה שאירעה לאדם בחוצה ושהה כדי השתחוויה, שזכו שיעור שהייה לפי שנטמא בעזרה (יומא שם) לו: שמכפרים על טומאה שנעשה בחוצה, וכגון שהיתה לו ידיעה בתחילה בשנטמא ונעלם ממנו טומאה זו, לו העלם קודם ונגע בו, ושעיר העשה כפרים מכפר עד שיודע לו ויביא קרבן עולה ויורד כדאמרי בשבועות (מנחות צב. מכות ט"). יכפר אלו העזרות. בכגון לעזרה בטומאה (שבועות שם). כהנים כמשמעו. ומכפר הם השעיר על ישראל והם הפר על הכהנים (מנחות שם). מנחת כהנה. בת כהן, נאכלת. דכל מנחת כהן כליל תהיה לא תאכל כתיב, אבל דבהנת הבעולה לישראל נאכלת, וכן בהנת אלמנה וגרושה שהיולה מנחתה נאכלת (שופה כג.).

מסורת הש"ס

תורה אור השלם

1. ובקצרכם את קציר ארצכם לא תכלה פאת שדך בקצרך ולקט קצירך לא תלקט לעני ולגר תעזב אתם אני יי אלהיכם: ויקרא כג כב
2. כי תקצר קצירך בשדך ושכחת עמר בשדה לא תשוב לקחתו לגר ליתום ולאלמנה תהיה למען יברכך יי אלהיך בכל מעשה ידיך: דברים כד יט
3. כי תרבטון זיתך לא תפאר אחריך לגר ליתום ולאלמנה תהיה: דברים כד כ
4. וכפר את מקדש הקדש ואת אהל מועד ואת המזבח יכפר ועל הכהנים ועל כל עם הקהל יכפר:
ויקרא טז לג
5. וכל מנחת כהן כליל תהיה לא תאכל: ויקרא ו טז

גליון הש"ס

גם' ופ"ם לא איקרו עם. עי' כרש"י בחומש כפ' וכריתן ישורו דשנט לו מלו מיהם כמדבר ובינהוסע ס' ה' וכל העם הילודים במדבר לא מלו משמע דלוים לא איקרו עם:

לעזי רש"י

אשפי"ר (דישאינבילי"ר). לישול את יופיו (של משהו).

כגון זרוע **ולא** זרוע. דאי זרוע ממש למה לי למימר כגון לימא ושאר מתנות כהונה הזרוע כו' אלא מדקאמר כגון לאו בזרוע מירי אלא בדבוותיה דהיינו מעשר ראשון ואצטריך ליה למימר כגון זרוע דאי הוה אמר בהדיא מעשר ראשון הוה אמינא דה"א מתנות כהונה להכי תנא כגון הזרוע והכי קאמר ושאר מתנות כהונה שהן דוגמת זרוע כגון מעשר ראשון מוציאין אבל זרוע עצמה לא דמספקא לן כרב:

תא שמע כל דבר שבקדושה כו'. תימה מאי פריך ליה לרב מהכא דילמא משום הכי אין מוציאין משום דמספקא ליה לתנא אי איקרו עם או לא וי"ל דלא משמע ליה שיהיה ספק לתנא וכפי' ר"מ גרס לימא מסייע ליה כל דבר שבקדושה כו': דכי

והשכחה והפאה דכתיב [1]ובקוצרכם את קציר ארצכם לא תכלה פאת שדך בקוצרך ולקט קצירך וגו' [2]כי תקצור קצירך בשדך ושכחת עומר בשדה שנים שבאילן השכחה והפאה דכתיב [3]כי תחבוט זיתך לא תפאר אחריך ותנא דבי ר' ישמעאל שלא תטול תפארתו ממנו אחריך זה שכחה וכולן אין בהן טובת הנאה לבעלים מאי טעמא עזיבה כתיבא בהו ואפי' עני שבישראל מוציאין אותו מידו דכתיב ולקט קצירך לא תלקט לעני ולגר תעזוב אותם [6]להזהיר עני על שלו ומעשר עני המתחלק בתוך הבית יש בו טובת הנאה לבעלים מאי טעמא נתינה כתיבא ביה ואפי' עני שבישראל מוציאין אותו מידו דאמר ר' אילעא גמר לגר לגר מהתם מה להלן מוזהר עני על שלו אף כאן מוזהר עני על שלו ושאר מתנות כהונה כגון הזרוע והלחיים והקבה אין מוציאין אותן לא מכהן לכהן ולא מלוי ללוי הא מלוי לכהן מוציאין אלמא איקרו עם כגון הזרוע ולא זרוע ומאי ניהו מעשר ראשון מעשר ראשון דלוי הוא כרבי אלעזר בן עזריה [7]דתניא [8]תרומה לכהן מעשר ראשון ללוי דברי ר' עקיבא ר' אלעזר בן עזריה אומר אף לכהן אימר דאמר ר' אלעזר בן עזריה אף לכהן לכהן ולא ללוי מי אמר אין [9]לבתר דקנסינהו עזרא אימר דקנסינהו עזרא דלא יהבינן להו משקל מינייהו מי אמר אלא כגון זרוע ולא זרוע ומאי ניהו ראשית הגז ת"ש זה הכלל כל דבר שהוא בקדושה כגון תרומה ותרומת מעשר וחלה מוציאין אותן מידם וכל דבר שאינו בקדושה כגון הזרוע והלחיים והקבה אין מוציאין אותו מידם כגון זרוע ולא זרוע ומאי ניהו מעשר ראשון ולבתר דקנסינהו עזרא ת"ש [10]השוחט לכהן ולעובד כוכבים פטור מן המתנות הא ללוי ולישראל חייב לא תימא הא ללוי ולישראל חייב אלא אימא הא לישראל חייב אבל ללוי מאי פטור אי הכי ליתני השוחט ללוי ולעובד כוכבים פטור מן המתנות ועוד הא תניא השוחט לכהן ולעובד כוכבים פטור מן המתנות ללוי ולישראל חייב תיובתא דרב אמר לך רב תנאי היא [11]דתניא [4]וכפר את מקדש הקדש זה לפני ולפנים אהל מועד זה היכל מזבח כמשמעו יכפר אלו עזרות כהנים כמשמעו עם הקהל אלו ישראל יכפר אלו הלוים ותניא אידך יכפר אלו עבדים מאי לאו בהא קמיפלגי דמר סבר איקרו עם [9]ומר סבר לא איקרו עם ורב אי סבירא ליה כהאי תנא לימא ואי סבירא ליה כהאי תנא לימא מספקא ליה אי כהאי תנא אי כהאי תנא דרש [12]מרימר הלכתא כוותיה דרב והלכתא כוותיה [13]דרב חסדא עולא [2]הוה יהיב מתנתא לכהנתא איתיביה רבא לעולא [14]מנחת כהנת נאכלת מנחת כהן אינה נאכלת ואי אמרת כהן ואפילו כהנת והכתיב [5]וכל מנחת כהן כליל תהיה לא תאכל אמר ליה רבי

מטונך

[1] ובקצרכם את קציר ארצכם לא תכלה פאת שדך בקצרך ולקט קצירך לא תלקט לעני ולגר תעזב אתם אני יי אלהיכם: ויקרא כג כב. [2] כי תקצר קצירך בשדך ושכחת עמר בשדה לא תשוב לקחתו לגר ליתום ולאלמנה תהיה למען יברכך יי אלהיך בכל מעשה ידיך: דברים כד יט. [3] כי תחבט זיתך לא תפאר אחריך לגר ליתום ולאלמנה תהיה: דברים כד כ. [4] וכפר את מקדש הקדש ואת אהל מועד ואת המזבח יכפר ועל הכהנים ועל כל עם הקהל יכפר: ויקרא טז לג. [5] וכל מנחת כהן כליל תהיה לא תאכל: ויקרא ו טז. [6] ג"כ פא: יבמות יב., ב) ב"ב פא: יבמות פו. ע"פ מתנות כו., ג) [נקמן קלב.], ד) מנחות נב. שבועות יג: יומא פא., ה) [נקמן קלב.], ו) [נעיל ה: נקמן קלב.], ז) סוטה כב., ח) מכלן שייך עוד לע"ל, ט) [פאה פ"ז מ"ג], י) [פאה פ"ד מ"ו], כ) ע"כ שייך לע"ל, ל) [ויקרא יט, כג], מ) [דברים כד], נ) [ויקרא כג], ס) [נעיל כד:], ע) נעשה, פ) [ל"ל לאיתאי], צ) ל"ל כהן, ק) [ל"ל יכפר], ר) [נעיל קל:], ש) [ל"ל אמת ישראל],

---

מטונך [7] דתניא תרומה לכהן מעשר ראשון ללוי דברי ר' עקיבא ר' אלעזר בן עזריה אומר אף לכהן אימר דאמר ר' אלעזר בן עזריה אף לכהן לכהן ולא ללוי מי אמר אין [8] לבתר דקנסינהו עזרא אימר דקנסינהו עזרא דלא יהבינן להו משקל מינייהו מי אמר אלא כגון זרוע ולא זרוע ומאי ניהו ראשית הגז ת"ש זה הכלל כל דבר שהוא בקדושה כגון תרומה ותרומת מעשר וחלה מוציאין אותן מידם וכל דבר שאינו בקדושה כגון הזרוע והלחיים והקבה אין מוציאין אותו מידם כגון זרוע ולא זרוע ומאי ניהו מעשר ראשון ולבתר דקנסינהו עזרא ת"ש [9] השוחט לכהן ולעובד כוכבים פטור מן המתנות הא ללוי ולישראל חייב לא תימא הא ללוי ולישראל חייב אלא אימא הא לישראל חייב אבל ללוי מאי פטור אי הכי ליתני השוחט ללוי ולעובד כוכבים פטור מן המתנות ועוד הא תניא השוחט לכהן ולעובד כוכבים פטור מן המתנות ללוי ולישראל חייב תיובתא דרב אמר לך רב תנאי היא [10] דתניא [4] וכפר את מקדש הקדש זה לפני ולפנים אהל מועד זה היכל מזבח כמשמעו יכפר אלו עזרות כהנים כמשמעו עם הקהל אלו ישראל יכפר אלו הלוים ותניא אידך יכפר אלו עבדים מאי לאו בהא קמיפלגי דמר סבר איקרו עם [9] ומר סבר לא איקרו עם ורב אי סבירא ליה כהאי תנא לימא ואי סבירא ליה כהאי תנא לימא מספקא ליה אי כהאי תנא אי כהאי תנא דרש [11] מרימר הלכתא כוותיה דרב והלכתא כוותיה [12] דרב חסדא עולא [2] הוה יהיב מתנתא לכהנתא איתיביה רבא לעולא [13] מנחת כהנת נאכלת מנחת כהן אינה נאכלת ואי אמרת כהן ואפילו כהנת והכתיב [5] וכל מנחת כהן כליל תהיה לא תאכל אמר ליה רבי

---

[6] **והשכחה והפאה.** כולהו יליף לקמן. פרט ענבים הנוסרין בשעת בצירה [7]: **לקט.** הנוסר בשעת קצירה [8]: **שתים כאילן.** לקמן יליף להו: **אין בהן עוכה הנאה לבעלים.** אין בידם לתתן לכל מי שירצו אלא כל הקודם זכה ולקמיה מפרש טעמא: **מוציאין אם שלו מידו.** אם היה לו כרם או תבואה או אילן כופין אותו ליתן. אבל מעשר עני הוא ומתחלק בתוך הבית לאחר שהכנים תבואתו לבית: **יש בהן עוכה הנאה לבעלים.** שבידו לתתן לאיזה עני שירצה וחבירו אומר לו הילך סלע זה ותן כל מעשרותיך לקרובי עני והיינו עוכת הנאה דבר מועט: **ד' מקנות.** בריש מפרש לה לכולה בריתא והדר מותיב תיובתא: **אחריך זו שכחה.** שאינה אלא מאחריו כדתנן (פאה פ"ו מ"ד) שלפניו אינו שכחה שלאחריו שכחה זה הכלל כל שהוא בכל תשוב שכחה שאינו בכל תשוב אינו שכחה. פאה בכרם גמר אחריך אחריך מזית דכתיב ביה לא תפאר אחריך. ותנא דבי רבי ישמעאל שלא תטול תפארתו היינו כלומר לא תטול כל פארו לשון (חיוב לא) וכל תבואתי תשרש דמשמע עקירה ולשון (דברים כה) ויזנב בך כל נטל את זנבך. אשפי"ר בלע"ז והיינו שלא תטול פאה [9]: **כולהו עזיבה לביבא נהו.** שצריך להניח שם בהפקר ולא שימלקט. הגך דכתיב בהו תעזוב [10] הרי עזיבה והגך נמי כתיב בהו יהיה [11] היינו בעזיבה דמשמע בהוייתו יהא דלא כתיבא בהו נתינה: **לא תלקט לעני ולגר וגו'.** ומשמע לא תלקט אני מזהיר לעני: **נתינה כתיבא ביה.** ונתת לזו לגר ולימות ולאלמנה (שם כו): **גמר לגר לגר מהתם.** מולקט קצירך לא תלקט לעני ולגר [12]: **מה להלן עני מוזהר.** דאמרינן להזהיר עני על שלו: **הא מלוי לכהן מוציאין אלמא.** דלוים איקרו עם ואמאי מוציאין לי מספקא ליה לרב מי איקרו עם מי לא: ומתרץ **כגון הזרוע ולא זרוע.** כלומר אשאר מתנות כהונה שהן לכהן מתנה כזו קאמר דמוציאין ולא זרוע עצמה דילמא לא איקרו עם: **ומאי ניהו.** דמוציאין מלוי לכהן מעשר ראשון: ופריך **מעשר ראשון דלוי הוא.** ואמאי מוציאין אותו מידו לתתו לכהן: **אף לכהן.** דבכ"ד מקומות

[7] דתניא תרומה לכהן מעשר ראשון ללוי דברי ר' עקיבא ר' אלעזר בן עזריה אומר אף לכהן אימר דאמר ר' אלעזר בן עזריה אף לכהן לכהן ולא ללוי מי אמר אין [8] לבתר דקנסינהו עזרא אימר דקנסינהו עזרא דלא יהבינן להו משקל מינייהו מי אמר אלא כגון זרוע ולא זרוע ומאי ניהו ראשית הגז ת"ש זה הכלל כל דבר שהוא בקדושה כגון תרומה ותרומת מעשר וחלה מוציאין אותן מידם וכל דבר שאינו בקדושה כגון הזרוע והלחיים והקבה אין מוציאין אותו מידם כגון זרוע ולא זרוע ומאי ניהו מעשר ראשון ולבתר דקנסינהו עזרא ת"ש [9] השוחט לכהן ולעובד כוכבים פטור מן המתנות הא ללוי ולישראל חייב לא תימא הא ללוי ולישראל חייב אלא אימא הא לישראל חייב אבל ללוי מאי פטור אי הכי ליתני השוחט ללוי ולעובד כוכבים פטור מן המתנות ועוד הא תניא השוחט לכהן ולעובד כוכבים פטור מן המתנות ללוי ולישראל חייב תיובתא דרב אמר לך רב תנאי היא [10] דתניא [4] וכפר את מקדש הקדש זה לפני ולפנים אהל מועד זה היכל מזבח כמשמעו יכפר אלו עזרות כהנים כמשמעו עם הקהל אלו ישראל יכפר אלו הלוים ותניא אידך יכפר אלו עבדים מאי לאו בהא קמיפלגי דמר סבר איקרו עם [9] ומר סבר לא איקרו עם ורב אי סבירא ליה כהאי תנא לימא ואי סבירא ליה כהאי תנא לימא מספקא ליה אי כהאי תנא אי כהאי תנא דרש [11] מרימר הלכתא כוותיה דרב והלכתא כוותיה [12] דרב חסדא עולא [2] הוה יהיב מתנתא לכהנתא איתיביה רבא לעולא [13] מנחת כהנת נאכלת מנחת כהן אינה נאכלת ואי אמרת כהן ואפילו כהנת והכתיב [5] וכל מנחת כהן כליל תהיה לא תאכל אמר ליה רבי

נקראו כהנים לוים [14] הלכך אע"ג דבמעשר ראשון לוי כתיב ביה [במדבר יח] כהנים נמי משתעי: וקמסייס מילתיה **אימר דאמר כו': כאר דקנסינהו עזרא.** ביבמות (דף פו:) אמר מפני מה קנסו לוים במעשר מפני שלא עלו בימי עזרא דכתיב [עזרא ח] ואחיהם בעם ובכהנים ומבני לוי לא מצאתי שם. אבל מקרא מפורש לא מצאתי שקנסם אבל דוגמא יש לדבר שכתוב בעזרא בסופו (נחמיה י) והיה הכהן בן אהרן עם הלוים במעשר [15] הלוים למדנו שלא האמינום על תרומת מעשר ולא היו תולקין להן מעשר בגורן אלא (דקנסינהו) בפני הכהנים: ומהדר **אימר דקנסינהו כו' משקל נמי מייהו מי אמר.** בתמיה. אמרי הדרא אתקפתא לדוכתיה הא מלוי לכהן מוציאין: **אלא הכי פריך כגון הזרוע.** מוציאין מלוי לכהן ולא זרוע עצמו. ומאי מיהו כגון זרוע דאמרת הגז דהתם לא כתיב עם ואי נמי לא איקרו עם מחייבי: **כל דבר שבקדושה.** שאמור לוים כגון תרומה ומיולא בהן מוציאין מיד לוי לכהן: **ושאין בה משום קדושה כגון הזרוע כו'.** שבאין מבהמות של חולין אין מוציאין מיד לוי לכהן. אלמא פשיטא לן דלא איקרו עם ואמאי מספקא ליה לרב: **כגון זרוע ולא זרוע.** דזרוע מוציאין דאיקרו עם והאי דקתני דאין מוציאין במעשר ראשון קאמר ובחר דקנסינהו עזרא ואצטריך ליה לאשמועינן דאע"ג דקנסינהו עזרא דלא [16] אמינא להו דידהו מיהא לא שקלינן מייהו: **השוחט לכהן.** להכי נקט השוחט לכהן דעליה דטבח רמיא דכתיב [דברים יח] מאת זובחי הזבח: **ולישראל ולעובד כוכבים.** ואמאי ידענא דכ"ש בהן [17]: **וכפר את מקדש הקדש.** בעבודת יום הכפורים: **לפני ולפנים.** מכפרת עבודה זו על הטומאה שאירעה בפנים דפר ושעיר של יום"כ מכפרים על טומאת מקדש וקדשיו דלמדרינן בשבועות (דף כ.): **מזבח כמשמעו.** על מי שעבד בלא טומאה במזבח בלא חיוב מקדש כגון נטמא במקדש דעבד בלא שהייה דאין כאן טומאת מקדש דהיכא דנטמא בעזרה ק"ל בשבועות (דף טו.) הלכה למשה מסיני דלא מחייב עד שיהה כדי השתחוויה: **יכפר אלו העזרות.** על טומאה שאירעה בעזרה על הכהנים שנגנו ונכנסו טמאים לעזרה. וכן לוים וישראלים ועבדים קראי יתירי קדרים: **עבדים.** כנענים דאיתנו נמי בני כפרה דכל מלות שהאשה חייבת בהן עבד חייב בהן (חגיגה ד.) וכל מקום דכתיב עונש אים ואשה שוין [נ"ל ק טו.]: **דמר סבר איקרו עם.** והוו בכלל עם הקהל הילכך וכפרו [18] יתירא לעבדים אתא: **ומר סבר לא איקרו עם.** ובני קרח: **הילכתא כרב.** ולא שקלינן מייהו: **וכרב חסדא.** דאמרי' מזיק מתנות כהונה אי אוכלן פטור: **לכהנת.** בת כהן אפילו [19] אשת איש דכיון דקדושה ליה דאין אסורים לזרים הרי מותרת בהן ולא דמי לתרומה ואי משום ונתן לכהן (ויקרא כב) קסבר אפילו בהנת משמע: **מנחת כהנת נאכלת.** השיריים כמנחת ישראל: **מנחת כהן אינה נאכלת.** דכולה כליל דכתיב (שם ו) כליל תהיה:

מטונך

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com